

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. De Ariminensi Synodo, & reliquis ad propositum nostrum
pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

verat, à Basilio Ancyrano victus atque prostratus, Principis auctoritate pulsus est, & in ejus locum susceptus Germinius Arianus.

Anno 353, cum Magnentio profligato & mortuo, debellatum esset, Liberius Legatos milites in Gallias ad Constantium, ibi tunc agentem, ab eo petere iussos, ut Concilium generale Aquilejæ celebraretur, ubi prius tractaretur de fide, tum de causa Athanasii, cujus damnationis subscriptionem Episcopis omnibus sub exilij pena edicto promulgato nuper imperaverat Constantius. Ea occasione Arelate, ubi subliterat Imperator, coacta est Synodus, in qua Vincentius Capuanus, primarius Sedis Apostolicæ Legatus, agentibus Ursacio, Valente, & Saturnino Arelatis Episcopo Arianus, Athanasii damnationi subscribere coactus est. Paulinus verò Trevirensis, cum Athanasii innocentiam constanter defenderet, exautoratus est, & in exilium pulsus.

Cum Liberius anno 354. novam ad Constantium legationem destinasset, quam suscepit Eusebius Vercellensis, Lucifer Calaritanus, Pancratius Ecclesiæ Romanæ Presbyter, & Hilarius Diaconus, & Liberii ad Constantium epistolam, quæ apud S. Hilarium extat, detulerunt, qua denud generalem Synodum rogabat Pontifex; Constantius Synodum coegit Mediolani anno 355. Pauci admodum ex Orientalibus Episcopis, ex Occidentalibus verò plus quam trecenti adfuerunt, quorum plerique, metu vel fraude inducti, subscriperunt in Athanasium; quod se facturos cum negarent constanter Eusebius Vercellensis, Lucifer Calaritanus, Pancratius Presbyter, & Hilarius Diaconus, Legati Apostolici, in exilium deportati sunt. His Dionysius Mediolanensis Episcopus, qui Athanasii condemnationi imprudenter subscriperat, sed postea synographa innocentii Eusebii Vercellensis fraude recuperata, vel deleta, factum suum retractarat, locius adjunctus est, eoque in exilio extincto, in Sedem Mediolanensem intravit est Auxentius Arianus.

Paulino Trevirensi, Eusebio Vercellensi, aliisque illustribus veritatis catholicæ defensoribus in exilium deportatis, convenerunt in unum Hilarius & alij Episcopi Gallicani anno 356. & à communione Valentis, Ursacii, & Saturnini Arelatensis sese separarunt, edito ea de re decreto, additaque excommunicationis sententia adversus eos, qui prius admoniti cum illis communicare pergerent. Hoc impatienter ferens Saturninus, à Constantio obtinuit, ut Biturris celebraretur Synodus, ad quam accedere cogentur Episcopi orthodoxi. Inter alios adfuit S. Hilarius, & legendum obtulit libellum, in quo hæreticorum fraudes & insidias exponerat; sed ne legeretur, resisterunt Arianæ, ipseque Hilarius à Constantio Arianorum calumniis circumventus, exulare iussus est in Phrygia, nihilominus tamen Gallicanis Episcopis in Nicænæ fidei professione perseverantibus.

Anno 358. Ancyra in Galatia celebrata est Synodus, pro qua nota. Tres numerantur fidei formulæ, Sirmii conscriptæ, Prima quidem græco sermone conscripta est anno 351. in Orientalium adversus Photinum Synodo cum 27. anathematismis. Extat apud Athan. lib. de syn. apud Hilar. lib. de syn. & apud Socr. lib. 2. c. 30. Secunda formula edita fuit latino sermone anno 357. in conventu paucorum Episcoporum. In ea vocabula *Omoüsion* & *Omoüsion* pariter, ut à divinis Scripturis aliena, proscribuntur, & expresse asseritur *Pater honore, dignitate, deitate, major Filio*, Extat apud eod. Formulam autem hanc, ab Ursacio, Valente & Germinio, illius auctoribus, missam unâ cum litteris Ossii, quibus in vocabulorum *Consubstantialis* & *Similis in substantia* suppressionem consensiebat, cum accepisset Eudoxius, qui, mortuo Leonio Eunucho, Sedem Antiochenam per fraudem invaserat, non solum Ursacio, Valenti & Germinio per epistolam gratias egit, & gratulatus est, quod eorum opera Occidentales jam recte sentirent, hoc est, ut ipse intelligebat, Arianismum tandem amplexi essent; sed etiam inde audacior factus, cepit apertius favere Actio dicenti Filium Patri dissimilem, atque huic im-

pietati contradicentes Antiochenæ Ecclesiæ clericos vexare.

De his omnibus Basilius Ancyranus à Georgio Laodicensi, qui cum eo, rejecto *omoüsion*, *omoüsion* propugnabat, certior factus per litteras, cum Episcopis aliquot, qui ad Basilicam, à Basilio constructam, dedicandam venerant Ancyram, celebravit Synodum anno 358. in qua secunda Sirmiensis formula anathematismis decem & octo confixa est, & conscripta synodalis epistola, in qua *omoüsion* fusè adstruitur & exponitur. Finita Synodo, ad Constantium destinari sunt Sirmium, ubi tunc morabatur, Legati Basilius ipse Ancyranus, Eustathius Sebastenus, & Eleusius Cyzicenus, cum Leontio quodam Presbytero, qui Imperatorem enixè rogarunt, ut rata esse veller, quæ in Philippopolitano, Sirmiensis, alijque Synodis decreta fuerant. Annuit Constantius, graves ad Eudoxium litteras scripsit, dictam Sirmiensem formulam improbavit, edictoquoque precepit, ut exemplaria ejus omnia conquirerentur, penam interminatus, si quis eam occultasse deprehenderetur. Porro de tertia Sirmiensis formula, anno 359. edita, & ad Ariminense Concilium ab Ursacio & Valente delata, infra suo loco dicemus.

ARTICULUS IV.

De Ariminensi Synodo, & reliquis ad propositum nostrum pertinentibus.

Anno 358. Constantius Sirmii commorans convocanda Synodi generalis consilium inivit, suadente, ut par est credere, Basilio Ancyrano, qui tunc Ancyranæ Concilii legatus aderat, & multum tunc poterat apud Imperatorem. Generalis itaque Synodus convocata est Nicomediam, sed hac urbe aliquantò post horrendo terræ motu funditus everfa, Imperator, quid agendum esset, ambigens, per litteras consuluit Basilius Ancyranum, qui ad suos redierat. Basilius per epistolam Constantium consolat, & ne ab incepto desisteret, adhortatus, locum congregandæ Synodo opportunum designavit Nicæam Bithyniæ. Placuit consilium Imperatori; sed Nicæa eodem ferme tempore similem experta calamitate, scribit iterum ad Basilius, jubetque ut alios Orientis Episcopos de loco deligendo consulat per litteras. Basilius, consultis Episcopis, nec de loco Concilii consentientibus, Sirmiam venit ad Constantium. Seleucia Isauriæ electa est, conscriptaque formula fidei, quæ tertia numero Sirmiensis est, & quam subscriperunt non sine altercatione Episcopi omnes, qui tunc erant in comitatu. Verum cum Ursacio & Valente, alique ejusdem factionis Episcopi viderentur, ne Orientalibus cum Occidentalibus in unum & eundem convenientibus locum, Omoüsiani Omoüsianis sese ad damnandum Arianæ dogma adjungerent, solitis artibus suis obtinuerant à Principe, ut soli Orientales Seleuciam, Occidentales verò Ariminum convenirent: sperantes etiam se hac ratione aliquid suffuturos, & vel utramque, vel saltem alteram Synodum in suam sententiam pertracturos.

Anno igitur 359. Ariminum convenerunt Occidentales Episcopi numero quadringenti, & aliquantò amplius, si credimus Sozomeno, & Sulpicio Severo. Maximinus Arianus contra Augustinum disputans, & Ariminense Concilium pro se allegans, numerat trecentos & triginta; Athanasius verò in epist. ad Africanos dicit Episcopos legitimos Christi servos, & recta fide præditos, numero ferme ducentos, Arimini adfuisse, quibus si octoginta Arianæ factionis cum Sulpicio Severo addideris, vix ac ne vix quidem trecentorum numerum expleris. Non est igitur audiendus Julianus, Pelagianæ pravitaris sectator pertinacissimus, cum apud Augustinum ait Episcopos sexcentos & quinquaginta Ariminensi Synodo interfuisse. Quod confirmo ex eo quod Athanasius in laudata epistola, Ariminensi Synodo opponens Nicænâ, magnam eam vocet, & vim faciat in eo, quod Nicænâ fidei expositio à trecentis & septemdecim Episcopis edita sit: quod certè non faceret, nisi

Hilar. frag. 1.
& c.

Sulp. Sev. lib. 2. c. 30.
Euseb.

in frag. 5.

Socr. l. 2. c. 36.
Euseb. l. 4. c. 27.

Sulp. Sev. l. 2. c. 30.

Athan. epist. ad Jul.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Ambros. serm. de laud.

Apud Euseb. hær. 7.

Sozom. l. 2. c. 36.

Socr. l. 2. c. 36.

Sozom. l. 4. c. 16.

Athan. l. de syn.

Sozom. ibid. Sub. Sev. lib. 2. c. 30. hist.

Apud Aug. l. 1. contra Maxim. lib. 2. c. 11.

lib. 2. op. imp. c. 73.

nisi supponeret numerum Episcoporum Ariminensium multo minorem fuisse.

Apud Hil. frag. 7. Occidentalibus Arimini congregatis redditæ sunt Constantii litteræ, quibus prohibebatur, ne quid contra Orientales statuerent, & præcipiebatur, ut de fide atque unitate tractarent. Ubi autem de fide agi ceptum est, in medium prodire Ursacius, Valens, Germinius & Cajus, lectaque formula illa, quæ paulo ante Sirmii coram Imperatore conscripta fuerat latino sermone, & in qua vocabulo Substantiæ proscripto, Filius afferebatur Patri per omnia similis, postularunt, ut reliquis omnibus fidei expositionibus, quæ antea scriptæ fuerant, abrogatis, illa una rata esset, utpotè à vocum novitate aliena, ab Imperatore approbata, & ad pacem concordiamque Ecclesiarum componendam necessaria. Responderunt orthodoxi nova expositione opus non esse, Nicænamque abundè sufficere, & Ursacio ac sociis ejus jussurunt, ut si à se omnem fraudis & hæreticæ pravitatis suspicionem amovere vellent, palam damnarent Arian opinionem, quæ omnibus ubique Ecclesiis turbaturum causa extitisset. Quam conditionem recularunt Ursacius, Valens, & alii, qui eis assistebant, Germinius scilicet & Cajus, quibus Demophilum, & Auxentium Sedis Mediolanensis inuastorem adiungunt Sozomenus & S. Athanasius.

Lib. 2. Syn. Athan. ibid. Sozom. lib. 4. cap. 47. Apud Hil. frag. 7. Apud Hil. ibid. Apud Hil. ibid. Edito fidei decreto, & damnatis atque exauctoratis Ursacio, Valente, Germinio, Cajo seu Gajo, & Auxentio, synodalis ad Constantium epistola scripta est, & ab omnibus subscripta. In ea Imperatori significat Synodus communi omnium consensu decretum, Nicænam fidem esse retinendam, utpotè omnium hæresum victricem, cui aliquid addere temerarium, & auferre periculosum sit; quorum si alterutrum fiat, erit hostibus quilibet agendi libera facultas; atque Ursacium, Valentem, &c. quia nova moliri, omnia perturbare velle, & Arianam impietatem stabilire deprehensi sunt, excommunicatos & depositos esse. Orat ut legatos benigne excipiat, & audiat, ne faciles Ursacio & Valentis aures præbeat, neve novitatem aliquam ab eis patitur induci; denique ut omnibus Episcopis quam primum ad suas Ecclesias redire liceat.

Apud Hil. ibid. Sozom. ibid. Apud Athan. lib. de Syn. Edito illo fidei decreto, & elapsis diebus aliquot, quos Synodus Ursacio & sociis ejus ad respiciendum concesserat, cum in contumacia perseverarent, nec definitioni à Synodo factæ acquiescere, Arianamque hæresim damnare vellent, contra illos, ut notorios hæreticos, referente Greciano Episcopo, sententia excommunicationis & depositionis prolata est, & ab omnibus Episcopis subscripta, quæ posset Ecclesia fide inconcussa, quæ verè Catholica est, in pace perpetua permanere.

Ab Ariminensi Synodo damnatos fuisse non solum Ursacium, Valentem, Germinium & Cajum, sed etiam Auxentium & Demophilum, scribit S. Athanasius in lib. de Synodis. Omnibus, inquit, Episcopis ita suffragiis inter se consentientibus, illis è diverso abnuentibus, ac proinde ut inscitis, dolosis, ac potius hæreticis condemnatis, totum Concilium suis calculis Nicænam Synodum approbavit, & eam ad omnia sufficere judicavit: Ursacium vero, Valentem, Germinium, Auxentium, Cajum, Demophilum hæreticum pronuntiavit, & contra eos submotos ab Ecclesia, ut non verè Christianos, litteras scripserunt Romana quidem lingua, &c.

Contra obicitur. 1. Quod in sententia Synodi, & ejusdem ad Constantium epistola apud Hilarium frag. 7. extent tantum nomina Ursacii, Valentis, Germinii, & Caji. 2. Quod si Auxentius à Synodo Ariminensi damnatus fuisset, postea Mediolani contra S. Hilarium disputans, non illam tantoperè jactitasset. 3. Quod Demophilus fuerit unus ex Orientalibus Episcopis, quorum causa ad solam Orientalem Synodum ex Imperatoris præscripto pertinebat. R. ad 1. nomina Auxentii & Demophili è textu S. Hilarii facile excidere potuisse. Præterea, sententia Synodi, & ejus ad Constantium epistola apud S. Athanasium nomen habent Auxentii. R. ad 2. Hoc probare Auxentii impudentiam, non quod in Ariminensi Synodo

damnatus non fuerit. Et verò quod ii, quos exauctoraverat Synodus Ariminensis, illam nihilominus pro se venditarent, expostulat S. Athanasius. Verum, inquit, ne vel sic quidem pudore deterrentur, quominus ea dicant, ob quæ ubique apud omnes mortales in odio sunt, ac citant pro se Ariminense Concilium, cum liqueat eos etiam ibi exauctoratos, depositosque fuisse. Præterea, minimè mirum videri debet, quod Auxentius & ejus socii tantoperè jactitarent Ariminensem Synodum, postquam sententia, contra eos lata, à legatis Synodi reiecta fuerat, & oblatam ab eis formulam non solum legati Synodi, sed etiam plerique Ariminenses Patres tandem aliquando subscripserant. Denique, ut jam observatum est, nomen Auxentii legitur in Synodi sententia apud S. Athanasium, & in synodali ad Constantium epistola, non solum apud S. Athanasium, sed etiam apud Sozocratem lib. 2. cap. 37. Sozomenum lib. 4. c. 18. & Theodoretum lib. 2. hist. cap. 19. R. ad 3. præceptum Imperatoris spectasse tantum Orientales, qui Arimini non aderant. Sed facile concesserim nomen Demophili in locum Athanasii à nobis allegatum, irrepsisse, quia nomen hoc non extat in sententia Synodi apud eundem Athanasium, neque in epistola synodali apud eundem aut alios à nobis citatos.

Epistol. ad Afr. Apud Ath. lib. de Syn. Apud Hil. frag. 8. Edito fidei decreto, & damnatis atque exauctoratis Ursacio, Valente, Germinio, Cajo seu Gajo, & Auxentio, synodalis ad Constantium epistola scripta est, & ab omnibus subscripta. In ea Imperatori significat Synodus communi omnium consensu decretum, Nicænam fidem esse retinendam, utpotè omnium hæresum victricem, cui aliquid addere temerarium, & auferre periculosum sit; quorum si alterutrum fiat, erit hostibus quilibet agendi libera facultas; atque Ursacium, Valentem, &c. quia nova moliri, omnia perturbare velle, & Arianam impietatem stabilire deprehensi sunt, excommunicatos & depositos esse. Orat ut legatos benigne excipiat, & audiat, ne faciles Ursacio & Valentis aures præbeat, neve novitatem aliquam ab eis patitur induci; denique ut omnibus Episcopis quam primum ad suas Ecclesias redire liceat.

Ad ferendam hanc epistolam, decem, ut scribit Hilarius frag. 8. vel viginti, ut legitur in Constantii ad Synodum epistola, quæ extat apud Sozocratem lib. 2. cap. 37. electi sunt Episcopi, inter quos eminebat Relitutus Carthaginensis. Adolescentes fuisse, parum doctos, & parum cautos, scribit Sulpicius Severus lib. 2. hist. Hos cum Ursacius & Valens celeris cursu prævertissent, Synodum apud levissimum Imperatorem criminati sunt, quod formulam Sirmii conscriptam, & ab eo approbatam abjecisset. Commotus Imperator, Ursacio & Valente cum omni honore exceptis, Synodi legatos ad conspectum suum admittere noluit, longaque dilatione fatigatos frangere statuit. Hoc intellexere Patres Ariminenses: cum enim serò tandem ab Imperatore accepissent litteras, quibus excusabat se, quod propter urgentem quandam contra barbaros expeditionem legatos eorum videre minime potuisset, & dicebat fuisse se, ut legati reditum ipsius Hadrianopoli expectarent, quò, negotiis publicis rite prius constitutis, ipse curis omnibus liber, negotium ipsorum audire & examinare posset; ad eum rescripserunt, atque protestati sunt, se in suscepro nihil circa fidem innovandi proposito permanere & permanentes esse, legatisque suis mandasse, ne quid contra id, quod communi omnium consensu constitutum fuerat, innovarent, aut statuerent. Rogabant etiam iterum, ut legatis quam primum auditis, omnibus Arimino abeundi & ad suos redeundi copia fieret ante hyemis asperitatem.

Hac sua Ariminenses epistola exasperatum ab Arianis Imperatoris animum minimè mitigarunt, eorumque legati inviti abducti sunt Nicæam Thraciæ urbem, ubi partim dolis Arianorum decepti, partim metu oppressi, formulam ibi ab Arianis conscriptam, & Sirmienis formula, antea Ariminum ab Ursacio & Valente delata, & ab orthodoxis rejecta, aliquantopere pejorem,

Sulp. Sev. l. 2.
histor.

pejorem, eò quòd tantum diceret Filium Patri similem secundum Scripturas, præcunte Restituto Carthaginensi legationis principe, subscriperunt, sententiam contra Ursacium, Valentem, & eorum socios Arimini latam resciderunt, atque cum illis, tanquam orthodoxos esse tandem agnovissent, communicarunt, omniaque subscriptionibus suis communierunt. Hæc omnia non obscure insinuat etiam S. Athanasius in sua ad Africanos epistola, cum ait: *Qui Arimini exautorati fuerunt, profugientes ad Constantium, operam dedere, ut ii quorum sententiis ceciderant, quam indignissime haberentur, minaque adderentur, ne in suas parochias discederent, quibus etiam vim in Thracia per hyemem intulerunt, quò eos cogerent ad res novas, quas moliebantur, suscipiendas. Et inferius: Illa, quæ in Thracia per vim expressa sunt, jactitant, ex quibus liquet eos Ariana hæreses gregales esse.*

Sulp. Sev. l. 2.
histor.

Legatis prævaricationibus copia data est Ariminum redeundi, & cum illis rediit Valens, Nicæensem formulam à Legatis subscriptam, secum deferens cum Imperatoris ad Taurum Prætorio Præfectum mandato, quo prohibebatur, ne Episcopos abire permitteret, nisi postquam omnes formulam subscripsissent, præcipiebaturque, ut, si qui pertinacius renuerent, modo plures non essent quàm quindecim, pellerentur in exilium. Restitit aliquandiu fortiter Synodus, & legatos suos, licet vim sibi ab Imperatore factam deprecantes, in communionem suam admittere noluit. Sed, jam adversariorum numero ob legatorum defectionem prævalente, orthodoxis ab Ecclesia, quam obtinebant, pulsus, quòd Orientales Substantiæ vocabulum unanimi consensu in Seleuciensi Synodo supprefferant, rumore sparsio; animis tædio, minis, mœrore debilitatis, Valens, ut se suosque ab omni hæresis suspitione purgaret, in frequenti Episcoporum & laicorum conventu suo suorumque nomine plures elata voce pronuntiavit anathematismos, quibus Arianam heresim damnare visus est omnibus: nullus enim ex adstantibus orthodoxis fraudem sub hoc anathematismo: *Si quis dixerit creaturam Filium Dei, ut sunt cetera creatura, &c.* latentem tunc animadvertit. Multa etiam alia, quæ suspiciosa videbantur, ad pronuntiationem Claudii, qui Episcopus erat provincie Picensis, condemnavit, cunctis ipsum laudibus ad cælum extollentibus, & suam in eum suspensionem cum penitentia damnantibus.

Hieron. in
diol. contra
Jovinianum.

Cum igitur jam nulla in animis superesset suspicio adversus Valentem & ejus socios, eisque naviter mentientibus, persuasum esset omnibus orthodoxis Orientales in suppressionem usque consensisse, ad finiendas tandem, quæ eatenus Orientales inter & Occidentales magno Ecclesiæ malo intercesserant, discordias, ab omnibus qui aderant subscriptum est. Dico, qui aderant: antequam enim omnes ad subscribendum cogi possent, multos ex tanto Episcoporum numero, qui invitati detinebantur, fuga elapsos esse dubitari non debet, & inter alios Vincentium Sedis Apostolicæ legatum, Deo ita providente, priusquam compelleretur ad subscriptionem, sese

Am. Theod.
l. 1. c. 26.

Aug. Phil.
lib. 2.

clam subtraxisse, constat ex epistola Damasi ad Illyrici Episcopos. Rebus ita secundum Arianorum vota sædo exitu consummatis, nomine totius Concilii synodalis ad Constantium epistola conscripta est ab Episcopis Arianae factionis, & ex eadem factione, qui eam Constantinopolim deferrent ad Imperatorem, electi sunt novi legati Migdonius, Megastius, Valens, Epietetus, &c. Quòd autem hæc epistola ab Arianis dictata fuerit, patet ex eo, quòd in illa Episcopi impiè adulentur Imperatori, quòd, eo procurante, tandem proscripita sint nomina usque hominibus; cum sint nomina ignota Ecclesiæ Dei, & indigna Deo, nec in divinis Scripturis de Deo & Dei Filio inveniantur scripta: imò sacrilegè amandant illa ad dictiones sacrilegas, & addunt se eandem semper tenuisse fidem cum Orientalibus. Ut autem omnibus, qui Arimini aderant, consensu scripta videretur epistola, pro compulsis ad subscriben-

dum insertæ sunt preces remeandi ad propria, quòd & illis tandem concessum est, annitentibus sanè Arianis, quorum intererat, ut priusquam eorum de Orientalibus mendacium deprehendi posset, omnino dissolveretur Synodus.

Sec. l. 2. c. 33.

Occidentalibus Arimini Synodum suam agentibus, Orientales juxta Principis edictum Seleuciam conveniunt centum circiter & sexaginta. Adfuerunt etiam Leonas Comes, & Lauritius dux militum ad curandam Synodum. Prima die, qua congregati sunt Episcopi, & quæ fuit quinta Calendas Octobres, cum alii in vitam & mores eorum, qui accusati fuerant, alii de fide quæstionem institutendam esse contenderent, Synodus in duas partes discissa est, quarum primæ duces erant Acacius Cæsarensis, Georgius Alexandrinus, Eudoxius Antiochenus, & Uranius Tyri; alterius verò Georgius Laodicensis, Sophronius Pompejopolitanus, & Eleusius Cyzicenus, quos major pars Episcoporum secuta est: pauci verò Acacium cum Georgio, Eudoxio, & Uranio secuti sunt, ut testatur S. Athanasius. *Postea, inquit, successione facta, discissi sunt, alii quæ Acacio, sed pauci & suspecti adhæserunt: alii vero, qui illum reliquerant, magno numero fuerunt.*

Lib. de Syn.

S. Athanasio suffragatur S. Hilarius, qui cum exularet in Phrygia, eò abductus est, & eorum, quæ scribit, testis oculatus fuit. *Assisto, inquit, Orientalium in Seleucia Synodo, ubi reperi tantum blasphemorum, quantum Constantio placebat. Nam prima secessione (quæ prima die contigit) in ea deprehendi, ut centum & quinque Episcopi homœusion, idest, similis essentia prædicarent, & decem & novem anomœusion, idest, dissimilis essentia, profiterentur, & soli Egyptii, præter Alexandrinum hereticum (Georgium scilicet) homœusion constantissime obtinerent.*

Lib. Contra
Const.

Dubium autem esse non potest, illos novemdecim, qui anomœusion in prima secessione professi sunt, fuisse factionis Acacianæ. In Acaciana igitur factione, juxta Hilarium, fuere tantum novemdecim Episcopi, nec re ipsa plures fuisse, adhuc fuaderi potest ex eo quòd post secundam secessionem novemdecim tantum Episcopi ab alterius factionis Episcopis damnati fuerint. Socrates tamen Acacio Episcopos triginta tres, & Sozomenus triginta sex adhæsisse scribunt. Imò formula Acaciana, quam tertia Synodi die subscriperunt Episcopi primæ factionis, apud Epiphanium subscriptiones habet Episcoporum quadraginta trium. Sed quid, si dicatur Acacium prima Synodi die subscripsisse tantum, die verò tertia quadraginta duos habuisse secum, qui reverà pauci fuerunt comparatè ad numerum eorum, qui omœusion, vel etiam omœusion prædicabant, quique circiter erant centum & viginti, à quibus ex alterius partis Episcopis novemdecim partim exautorati, partim excommunicati fuerunt? Ex his autem obiter advertimus tunc temporis sub Imperatore omnia ad nutum Arianorum ferè agente, Arianorum Episcoporum exiguum fuisse numerum. Sed ad narrationem nostram redeamus.

Ath. lib. de
Syn.

Prima igitur die, Synodo in duas partes, Arianorum scilicet & Homœusionum dirempta, Acacius cum suis immani vecordia audaciaque planè abnegavit Nicæni Concilii scripta, ipsam Synodum diffamans: alii verò alterius factionis Episcopi reliqua Synodi approbabant, solummodo de voce consubstantialitatis quasi obscura cavillantes. Cum autem magna verborum contentione cerratum esset usque ad vespèram, Acacio cum suis pertinaciter contendente, Nicænam fidem penitus abolendam esse, novamque formulam conscribendam, aliis verò si omœusion omœuso substitueretur, sufficere contententibus, Silvanus Tarcensis elata voce dixit, nulla nova fidei formula opus esse, sed Antiochenam, in Ecclesiæ dedicatione scriptam, ratam esse debere. Quo audito, Acaciani sese à Concilio subduxerunt: alterius verò partis Episcopi Antiochenam formulam protulerunt, eaque perlecta, dimissum est eo die Concilium.

Sec. lib. 2.
cap. 40.

Sequenti die Omœusioniani convenerunt in Ecclesiam, & occlu-

& occlu-

& ocellis foribus, Antiochenam formulam subscripserunt omnes Episcopi, qui aderant, pro absentibus verò nonnullis diaconi & lectores. Factum hoc graviter reprehendit Acacius cum suis gregariis. Habebat ipse penes se formulam, à se conscriptam, in qua *omousion*, *omœusion*, & *anomœusion* seu *anomœum* damnabat, quam Leone & Lauricio Synodi rectoribus clam recitaret, omnique studio contendeat, ut sola vim & auctoritatem obtineret, adeoque à tota Synodo reciperetur.

Tertio die, Leona operam dante, Acaciani convenere cum Omœusianis, quibus nihil tale expectantibus, recitata est Acacii formula, ab ipso Acacio, aliisque factionis ejus Episcopis subscripta, Ingens tunc in conventu excitatus est tumultus. Interrogati Acaciani, in quo Filium Patri similem dicerent, responderunt similem esse voluntate, non substantia, nihil substantia Dei simile esse posse, neque de Deo posse existere generationem, sed esse Christum creaturam; ita quod creatus est, id ei nativitas deputaretur: ex nihilo autem esse, & idcirco non esse Filium, nec Deo similem. Palam etiam ab eis recitata sunt horrenda in Filium blasphemias, quas conscripserat Eudoxius, homo perditus, & rogo dignus. Acacianis fortiter resistere Omœusiani, Filium Patri non solum voluntate, sed etiam substantia similem asserentes. Cum autem inter utriusque partis Episcopos magis ac magis augeretur contentio, Eleusius anathema dixit iis, qui aliquid novi præter ea quæ in Antiochena formula conscripta erant, vellent introducere, quod faustis acclamationibus persecuti sunt ceteri Omœusiani omnes, & sic dissoluta est Synodus. Postero enim die Leonas, qui se Acacianis addixerat, ut in confessum veniret ab Omœusianis rogatus, tenuit, cuius exemplum secuti Acaciani, venire similiter tenuerunt: illos itaque multoties frustra vocatos Omœusiani damnarunt, ex illis novem deposuerunt, Acacium scilicet, Georgium, Eudoxium, Uranium, &c. & novem excommunicarunt, donec objecta sibi crimina diluissent.

His ita peractis, Acaciani Constantinopolim celesiter profecti sunt ad comitatum Principis, Palatii Proceres in suam sententiam traxerunt, & eorum opera Imperatorem sibi conciliarunt. Decem quoque ab Omœusianis ad eum, sicut ipse mandaverat, destinati sunt legati, inter quos erant Eustathius Sebastenus, Basilus Tarsensis, Silvanus Tarsensis, & Eleusius Cyzicenus. Constantinopoli offenderunt Acacianos, à quibus suo malo preventi fuerant, & legatos Synodi Ariminensis, hoc est, Episcopos ab Ariminensi Synodo post omnium subscriptionem missos ad comitatum, qui cum animo Ariani essent, cum Acacianis veris Arianis communionem inierunt, & in ea perseverarunt, quamvis de Acacianorum blasphemis & damnatione à Seleuciensi Synodi legatis certiores facti per litteras.

Synodi Seleuciensis legati unà cum Acacianis ad conspectum Principis admissi, petierunt ut de Eudoxii blasphemis & criminibus quaestio institueretur: respondente verò Principe, causam fidei prius esse disceptandam, unus de legatis Eustathius protulit fidei expositionem, in qua Filius Patri dissimilis asserbatur. Interroganti Constantio respondit Eudoxius non à se conscriptam fuisse, sed ab Aetio, qui, jubente Principe, introductus, & rerum ibi gestarum planè ignarus, speransque se ex confessione laudem consecuturum, professionem suam esse agnovit, & ab Imperatore impietatem ejus exhorrente exilio multatus est. Cum autem instaret Eustathius Eudoxium idem cum Aetio sentire, Eudoxius multum tergiversatus, ne ipse à Principe damnetur, suam & Aetii doctrinam mentiendo damnare coactus est: imò, Silvano admonente, coactus etiam est cum suis, ne Imperatoris indignationem incurrerent, anathema dicere his vocibus, *de non extantibus, & creaturam, & alterius substantie*.

Acaciani ita pessimè habiti, formulam Nicensem, ab Occidentalibus Arimini subscriptam, protulerunt,

postularuntque, ut eam Seleucienses legati susceperent, atque subscriberent. Legatis autem asserentibus se nunquam substantia vocabulum repudiaturos, & caulantibus parari insidias ab Acacianis; quippe qui tenerent Filium substantia Patri dissimilem, nec Omœusion proferri vellent, nisi ad inducendum Anomœum; cum jure jurando, vel potius cum perjurio respondere, se nequaquam Filium substantia dissimilem asserere, & ad hanc hæresim condemnandam paratos esse, nec aliud intendere, quam ut cum nomine substantia, quod ipsimet Occidentales expunxerant, Consubstantialis quoque vocabulum silentio involvatur. Consilium hoc cum Imperatori arrisisset, Seleuciensibus legatis præcepit, ut in fidem ab Ariminensi Concilio expositam consentirent. Cumque postmodum ad solemnem Consilii pompam se pararet, sicuti moris est apud Romanos Calendis Januarii, totum diem, & insequentis noctis maximam partem consumpsit cum Episcopis, disceptans donec legati, qui à Seleuciensi Concilio advenerant, formula fidei, ab Ariminensi oppido allata, subscripsissent. Vide S. Hieronymum lib. contra Const. num. 15.

Paulò post, ac proinde ineunte anno 360. Acaciani, Episcopis ex Bithynia Constantinopolim accitis, synodum habuerunt quinquaginta Episcoporum. Ibi 1. fidei formulam ediderunt, vel potius Nicensem confirmarunt præter substantia nomen, vocabulum hypostasis proferendo, & alias omnes, præter hanc formulam, tam quæ antea scriptæ, quam quæ postea scribendæ essent, condemnando.

2. Ut se apud Imperatorem omni suspitione liberarent; acculabantur enim, quòd idem cum Aetio sentirent; Aetium diaconatu exuerunt ob ejus nefaria & plena scandalis scripta, ut ipsi scribunt in synodali sua ad Georgium Alexandrinum epistola.

3. Decem ex suo numero Episcopos, qui Aetii depositioni subscribere renuebant, à communione suspenderunt, & divinis ministeriis, donec subscriberent, post mensem sex illis ad penitentiam concessorum spatium, ni parerent, deponendos. Sic scelesti hypocritæ, Deum minus quam hominem reveriti, cum sibi in rem esset, & suos deponabant, vel excommunicabant, & suam doctrinam ut nefariam ac plenam scandalis proscribebant.

4. Ut injurias suas ulciscerentur, episcopatu abdicarunt Seleucienses legatos, Macedonium Constantinopolitanum, Eleusium Cyzicenum, Basilium Ancyranum, Heortasium Sardicum, Dracontium Pergamenum, Eustathium Sebastenum, Silvanum Tarsensem, Sophronium Pompejopolitanum, Elpidium Satalorum, & Neonam Seleuciæ Episcopum. Quamvis autem ab eis in fidei doctrina dissentirent, eorum tamen fidem, ne suam proderent, non accusarunt, sed solum varia eis objecere crimina.

5. Abdicatis Seleuciensibus legatis, & Constantinopoli per Imperatorem expulsis, exactorarunt quoque Cyrillum Hierosolymitanum, jam antea ab Acacio in Synodo Palestina ob fictum crimen depositum: Cyrillus enim Hierosolymorum antistes factus, de jure metropolitano cum Acacio contendens, cum eo susceperat inimicitias. Quare Acacius Cyrillum occasione ex eo, quòd ad subveniendum egentibus thesauros Ecclesiæ & vela sacra distraxisset, arrepta, eum deposuerat. Causa autem Cyrillum in Conciliabulo Constantinopolitano abdicandi fuit, quòd ante depositionem communicasset cum Eustathio & Elpidio, & post depositionem communionem iniisset cum Basilio Ancyrano, & Georgio Laodiceno, hoc est, in Semi-arianorum seu Omœusianorum castra transisset.

6. Subrogarunt Macedonio impium Eudoxium, Germaniciæ primum Episcopum, & postea Sedis Antiochenæ in valorem, Basilio quandam Athanasium, Eleusio Eunomium, qui brevi postea Arianam impietatem privatim primum, deinde publicè evulgans, ab Eudoxio de Imperatoris adversus eum indignatione commonitus; à Cyzicenis enim accusatus fuerat apud Imperatorem; subducere se, & Cyzicenam Ecclesiam relinquere coactus est, ex quo tempore propriam

Hil. contr.
Const.

Sozom. l. 4.
cap. 42.
Hil. ibid.

Sozom. l. 4.
cap. 24.

Theod. lib. 1.
cap. 27.

A. ad Hil.
frag. 1. c. 11.
& 12.

Theod. l. 2.
hist. c. 27.

Sozom. l. 4.
cap. 23.

Sozom. l. 4.
cap. 24.

Socr. lib. 2.
cap. 41.

A. Theod.
l. 1. c. 18.

Sozom. l. 4.
cap. 25.

Syn. E. 1. q.
apud Theod.

Sozom. l. 4.
cap. 24.

Sozom. l. 1.

Theod. lib. 1.
hist. c. 29.

priam sectam constituere cepit. Suffecerunt denique Eustathio Meletium, & Erennium Cyrillo, qui Sedem suam non recuperavit, nisi sub Theodosio magno.

Legatis Seleuciensis Synodi depositis sub variorum criminum pretextu, & in exilium pulsus, atque vocabulo substantia ab Acacianis de novo cum hypothesis nomine suppresso, Orientales Omœusiani de omnibus, quæ Seleucia & Constantinopoli gesta fuerant, certiores faciendos esse Occidentales rati, ad illos litteras, non per legatos Ariminenes, quos videbant communione cum Acacianis conjunctos, sed per S. Hilarium Constantinopoli tunc commorantem direxerunt. Has Orientalium litteras Hilarius incunctanter misit in Gallias, quibus acceptis Gallicani Episcopi, qui Arimini Nicensem formulam subscriperant, Parisios convenire, ibique habere Synodum, S. Hilario nondum in Gallias reverso, ut ex eorum epistola Synodali colligitur, ac proinde anno 360. aut ad summum anno 361. Anno enim 360. S. Hilarius Constantinopoli à Constantio dimissus, patriam revisit anno 362. cum post suum in Gallias reditum superstes fuerit annis tantum sex, ut testatur Sulpicius Severus l. 2. hist. & ad meliorem vitam transferit 13. Januarii an. 369.

Apud Hil.
res. 11.

Syn. epist.
apud Hil.
frag. 21.

Synodicam ad Orientales rescribere Gallicani Episcopi epistolam, in qua testantur. 1. Vocabulum *usie* ab Orientalibus contra Ariomanitarum hæresim inventum, à se semper sanctè fideliterque susceptum esse, neque in illius silentium sive Arimini, sive Nicææ in Thracia consensisse, nisi invitos, & quia illud ab ipsis Orientalibus in Seleuciensi Synodo repudiatum fuisse, ab Arianis naviter mentientibus persuasum eis fuerat.

2. Se *omousion* amplexos esse, ad significandam veram & legitimam ex Deo Patre Unigeniti Dei naturam, detestantes hæresim Sabellii, Patrem & Filium unam esse personam assentientis, neque intelligentes Filium aliquam esse partem Patris, sed ex toto, atque perfectò innascibili Deo totum atque perfectum unigenitum Deum natum, & unius idcirco vel *usie*, vel substantiæ esse cum Deo Patre confitentes, ne aut creatura, aut filius adoptivè, vel appellativè tantum dicatur.

3. Neque se inviros audire Filium cum Deo Patre similitudinem; cum imago invisibilis Dei sit; eam tamen tantum similitudinem intelligentes, quæ Filio digna sit, & veri Dei sit ad verum Deum. Quæ similitudo esse non potest sine unitate substantiæ in Patre & Filio, proindeque nisi Filius nascendo totam accipiat substantiam Patris. Quam unitatem substantiæ in Patre & Filio, & perfectam Filii cum Patre similitudinem exprimit ipse Filius: cum ait: *Ego & Pater unum sumus. Qui me vidit, vidit & Patrem. Pater in me est, & ego in Patre.*

4. Hanc fidem se tenere, & semper retenturos esse, detestantes eos, qui dicunt: *Non erat antequam nasceretur*, non quod Unigenitum Deum innascibilem prædicent, sed quod impium sit maxime, Deo temporum tempus aliquod anteferre. Non negare se Filium Patri obedientem esse, & Patre inferiori, sed hoc intelligere se de Filio secundum infirmitatem assumpti hominis.

5. Agnoscere se fraudem passos ab Arianis, & ab illis falsò persuasos, quod Seleucia repudiatum esset vocabulum *usie*; quæ perperam à se gesta sunt, retractare; se pro excommunicatis habere Auxentium, Ursacium, Valentem, & alios Ariminenes Synodi legatos, quod à Seleuciensibus legatis admitti, cum Acacianis communicare non destiterint, eorumque blasphemias damnare recularint; se blasphemias illas damnare, & eorum, qui in Legatorum Seleuciensium locum intrusi sunt, communionem repuere.

6. Denique Saturninum, jam antea ab omnibus Gallicanis Episcopis bis excommunicatum, tum ob vetera, licet diu dissimulata, tum ob recentia crimina indignum Episcopi nomine iudicatum à se & depositum, eademque pœna plectendos alios in Gal-

liis Episcopos, si qui fuerint, qui Synodi statutis reniti præsumpserint, aut aliter, quam sentit Synodus, de Filii maiestate & *omousio* sentire.

Cum Eudoxio Constantinopolim translato vacaret Sedes Antiochena, anno 361. Acaciani Constantinopoli descenderunt Antiochiam, quod Constantius propter Persicum bellum venerat. Rati Meletium sibi consentire, eo quod Acacianam formulam Seleucia subscripserat, eumque, cum vir esset magna facundia laude & morum integritate celebris, sectæ suæ fore perutilem, petierunt à Constantio, ut Antiochena Ecclesiæ præficeretur. Annuente Principe, & orthodoxis, quibus recta Meletii fides probe perspecta erat, consentientibus, perscriptum est ea de re decretum, & omnium tam orthodoxorum, quam heterodoxorum subscriptionibus firmatum, atque Eusebio Samolateni servandum traditum. Cum autem Meletius acceptis Constantii litteris venisset, & ab ipsis Acacianis consecratus esset Episcopus, iussus ab Imperatore de Filio pro concione disserere, Arianis nil tale suspicantibus, unitatem substantiæ in tribus personis Divinis egregiè defendit. Quare Acaciani, facti sui poenitentes, Meletium Sabellianismi accusarunt apud Constantium, quem, cum esset animi in quamvis partem versatilis, facile in sententiam suam pertraxerunt; unde & ei persuaserunt, ut ejecto Meletio subrogaret Euzojum, qui olim cum Ario magistro suo à S. Alexandro Alexandria Episcopo excommunicatus & depositus fuerat.

Euzojo in Sedem Antiochenam intruso, Acaciani una cum paucis aliis Episcopis Synodum egerunt, in qua quæ ipsimet de similitudine Filii cum Patre Constantinopoli anno superiore decreverant, resciderunt, & statuerunt nomen illud, Simile, ex formula Nicensi, quam approbant & subscriperant, expungere, atque Filium Patri per omnia, tam in substantia, quam in voluntate dissimilem, & ex nihilo factum esse definierunt, & ita tandem ad Arianas blasphemias, deposita larva, redierunt: unde *Anomæi* & *Exucuntii*, hoc est Dissimiles & Non essentielles appellati sunt.

Hoc anno 361. Constantius, ab Euzojo baptizatus, & bellum parans contra Julianum, quem milites in Galliis, post victoriam de Barbaris reportatam, renunciarent Imperatorem, morbo extinctus est mense Novembri; Julianus verò cum Constantinopolim venisset, ibique proclamatus esset Imperator, eodem anno solus imperare cepit. Quo nuncio Alexandriam delato, Gentiles impetum fecerunt in Georgium, variisque affectum contumeliis interemerunt. Interea Julianus, ut omnium sibi benevolentiam conciliaret, Episcopos, à Constantio in exilium pulsos, ad suas Sedes redire iussit. Hac lege promulgata, Athanasius, cum septem annis apud virginem Deo consecratam Alexandria delituisse, noctu præter omnium expectationem comparuit, & cum ingenti gaudio exceptus est.

Eadem lege ab exilio revocati Eusebius Vercellensis & Lucifer Calaritanus, qui in superiori Thebaidæ exulabant, consilium inter se inierunt de pace & concordia in Antiochena Ecclesia restituenda, & placuit, ut Lucifer Antiochiam proficisceretur, Eusebius verò Alexandriam pergeret ad Athanasium, cum eo convocaturus Synodum, cui Lucifer assisteret, & omnibus, quæ in ea statuerentur, subscriberet per Diaconos suos Herennium & Agapetum. Anno igitur 362. Alexandria ab Athanasio & Eusebio convocata est Synodus, ad quam convenere Episcopi plurimi. Illic 1. definitum est Spiritum S. non esse creaturam, & unam ac eandem esse essentiam, seu substantiam trium personarum in Deo. Item Verbum in Incarnatione non solum corpus humanum, sed etiam animam rationalem assumpsisse. Quorum primum contra Macedoniam, alterum verò contra Apollinariū nascentem hæresim decretum est.

2. Professio fidei, quæ, tanquam à Sardicensi Synodo

Theod. lib. 3.
hist. c. 31.

Sozom. lib. 4.
cap. 22.

Epiphani.
her. 73.

Athen. l. de
Syn.

Soet. l. 2. c. 41.

Sozom. lib. 4.
cap. 29.

Soet. l. 2. c. 47.
& l. 3. cap. 1.
& 2.

Sozom. l. 4.
cap. 1. & 7.

Sozom. l. 4.
c. 5. & 6. & 7.

Soet. lib. 3.
c. 5. & 6. & 7.

Sozom. lib. 4.
cap. 12.

Athan. ep.
ad Antioch.

nodo conscripta, circumferebatur, ut supposititia explosa est, prohibuitque ne vel legi, aut proferri sineretur, & præceptum ut omnes contenti essent Nicæno Symbolo, quo se contentos esse declaraverant, paucis contradicentibus, Patres Sardicenses, quippe quoddam solidam & integram pietatem contineret, suisque numeris omnibus absolutum esset.

3. Cum nonnulli Synodo adessent, quorum alii tres in Deo hypostasies dicendas esse, alii verò unam tantum esse dicendam contenderent, seorsim interrogati sunt quid per hypostasis vocabulum intelligerent? Qui tres dicebant hypostasies, se per hypostasis rem per se subsistentem intelligere, nec aliud velle, quam Patrem, Filium & Spiritum Sanctum esse tres res per se subsistentes, responderunt, & addiderunt se Arianum dogma, & eos qui tres deos, vel tria principia dicerent, damnare, seque unam & eandem Patris, Filii, & Spiritus Sancti essentiam agnoscere. Qui verò unam tantum hypostasis dicebant, responderunt se nomine hypostasis intelligere *usam* præcisè, seu substantiam, & unam hypostasis dicere ad significandam, non unicam cum Sabellio personam in Deo per subsistentem, sed unicam essentiam, substantiam, naturam trium personarum per se subsistentium, Omnes denique, damnatis Ario, Sabellio, Paulo Samosateno, Valentino, Basilide, & Manichæo, unanimi voce professi sunt, se Nicænam fidem amplecti, eamque sufficere, eamque ante omnia ab omnibus esse recipiendam. Quare cum à Synodo animadversum esset, illos omnes rectè sentire, & de sola unius vocis significatione inter se altercari, iis, qui tres eam dixerant hypostasies, ut tres; iis verò, qui unam tantum, ut unam dicere pergerent, per sapientem æconomiam, & propter Ecclesiarum conciliationis bonum concessum est.

4. Statutum est, ut ab iis, qui ab hæresi vel schismate ad Ecclesiam redire vellent, nihil aliud exigeretur, quam ut Nicænum Symbolum amplecterentur; execrarentur eos, qui Spiritum Sanctum dicunt esse creaturam, eumque ab essentia Patris & Filii separant; confiterentur Verbum assumptisse naturam rationalem, & damnarent Arium, Sabellium, Paulum Samosatenum, Valentinum, Basilidem, & Manichæum; proindeque prohibitum est, ne cui circa hypostasis vocabulum negotium faceretur. His omnibus peractis, Synodica epistola scripta est ad Antiochenes, vel potius ad Episcopos, qui Antiochiam venerant ad Eustathianos cum Meletianis conciliandos.

Nota. Tunc temporis Antiocheni in tres factiones divisi erant. Prima Arianorum erat, quibus præerat Euzojus. Secunda Eustathianorum, sic dictorum à magno Eustathio, quem Eusebii per insignem calumniam deposuerant. Eo deposito, Antiochenes Omousiani sese ab Arianis separaverant, & jam à triginta & plurius annis conventus suos seorsim agebant abique Episcopo. Tertia Meletianorum, eorum scilicet, qui sese segregaverant ab Arianis cum Meletio, & Nicænam fidem amplexi erant. Hi, Meletio Antiochia pulso, separatim etiam celebrare divina mysteria coacti sunt, quia cum illis communicare noluerunt Eustathiani, eò quod ab Arianis baptizati fuerant, & Meletius ab Arianis ordinatus fuerat. Sanum igitur Antiochenæ Ecclesiæ Corpus, in duas partes scissum erat; cuius tollendi schismatis consilium eum inter se invissent ab exilio redeuntes Lucifer & Eusebius Verecellensis, hic Alexandriam ad Athanasium profectus est, ille verò Antiochiam; ubi, diuturna in conciliandis animis opera incassum consumpta, postquam vidit Eustathianos, ut sese Meletianis adjungerent, adduci non posse, illosque Eustathio ab aliquot annis vita defuncto, Episcopo carere, illis Paulinum Presbyterum, quem sequebantur, ordinavit Episcopum, Meletio ab exilio nondum reverso. Quo facto Lucifer non extinxit, sed confirmavit schisma.

Finito Alexandrino Concilio, Eusebius venit Alexandriam, ubi auctum per Paulini ordinationem inter orthodoxos dissidium reperit, unde & hanc ordi-

nationem à Lucifero factam tacite improbat, cum neutra parte communicando: cum autem nihilominus operam daret populo ad concordiam revocando, ab exilio reversus est Meletius, & cum suis extra urbem conventus agere cepit, Paulino intra urbem in exiguo templo, quod ei Euzojus, sanctitatem ejus & senectutem reveritus, reliquerat, colligente. Quare, desperata pace, Antiochia discessit Eusebius, à quo injuria affectum se rarus Lucifer, ubi in Sardiniam rediit, schisma fecit, ejusque discipuli Luciferiani nuncupati sunt. Antiochenum autem dissidium duravit annis octoginta quinque, usque ad Episcopatum Alexandri.

Anno 363. Juliano in expeditione contra Persas remerè suscepta interfecto, Jovianus, ab exercitu renunciatus Imperator, ubi primum, cum hoste pactus inducias, Imperii fines ingressus est, scripsit ad Athanasium, petens ut ad se accuratam fidei professionem mitteret. Athanasius, acceptis Joviani literis, è latebris, in quibus, ob intentam sibi à Juliano mortem, mensis aliquot Alexandria delituerat, emergens, Episcopis doctrina præstantibus convocatis, Synodum Alexandria celebravit. In hac Synodo damnatae sunt Arianæ blasphemiae, confirmata Nicæna fidei formula, & asserta Spiritus Sancti divinitas, seu consubstantialitas trium personarum divinarum, ut constet ex Synodica ad Imperatorem epistola, cui insertum est Nicænum Symbolum, etiam tunc temporis, ut testantur Episcopi, à toto Orbe, paucis exceptis Ecclesiis, receptum.

Hoc eodem anno 363. Basilius Ancyranus, Silvanus Tarsensis, & alii Episcopi Omousiani, ad Imperatorem miserunt libellum supplicem, quo petebant, ut rescinderentur ea, quæ ab Acacianis acta contra illos fuerant in Constantinopolitana Synodo. Quibus repulsi ab Imperatore passis, Acaciani nihilominus sibi timentes, atque omnia ad nutum eorum, qui rerum potiebantur, facere, & sese flectere soliti, utpotè Purpuræ magis, quam Dei cultores, Antiochiam, ubi subliterat Imperator, ad Meletium, quem Imperatori charissimum esse sciebant, unà cum duce suo Acacio convenerunt, & cum eo synodum egerunt, in eaque damnatis Anomæis, confirmato Nicæno Symbolo, & nominatim approbato consubstantialis vocabulo, libellum Imperatori obtulerunt ab omnibus subscriptum, in quo asseriebant, se fidem à Nicænis Partibus conscriptam, & libello suo insertam, suscipere & constanter retinere.

Anno 364. Joviano, christianissimo Principe, immatura morte sublato, à Valentiano & Valente ad Imperium promotis licentiam obtinuerunt convocandi Synodos Episcopi Omousiani, quorum multi male multati fuerant ab Acacianis in Synodo Constantinopolitana. Itaque anno sequenti 365. Lampiacum convenire, ibique 1. damnarunt formulam Nicensem, quam Occidentalium subscriptionibus firmatam Eudoxiani, seu Acaciani Constantinopoli protulerant, & à legatis Synodi Seleuciensis subscribi curaverant, polliciti se opinionem dissimilis substantiæ damnatos, quod tamen minimè præstiterant.

2. Deceverunt præferendam eam esse sententiam, quæ Filium Patri secundum substantiam similem prædicat; cum vocabulum Similis necessarium sit ad significandam personarum differentiam. Item ab omnibus Ecclesiis tenendam esse eam fidei expositionem, quæ Antiochiæ in dedicatione majoris Ecclesiæ edita, postea Seleuciæ confirmata fuerat.

3. Quæ Constantinopoli studio Eudoxii atque Acacii gesta fuerant, resciderunt, statueruntque ut Episcopi, in Constantinopolitana Synodo ab Acacianis & Eudoxianis depositi, Sedes suas postliminio recuperarent, quippe qui Ecclesiis suis injustè spoliati fuerant ab hæreticis, qui Filium Patri secundum substantiam dissimilem tenebant. Quod si quis Episcopos illos accusare vellet, sub patris condemnationis periculo id ageret. Denique sententiam contra Acacium, Eudoxium, & alios sexdecim eorum gregales Seleuciæ latam confirmarunt.

Eodem

Theod. lib. 4.
hist. c. 1, & 2.

Socr. lib. 3.
c. 13. 14. 2.
& 22.

Apud Athan.
& Theod. 1.
4 c. 3.

Socr. l. 3. c. 5

Socr. l. 4. c. 1.

Sozom. lib. 6.
c. 7.

Socr. l. 4. c. 4.

Sozom. lib. 6.
c. 7.

Sozom. lib. 6.

Sozom. lib. 6.

Eodem anno etiam celebratae sunt Synodi ab eisdem factionis Episcopis Smyrnae in Asia, in Pamphylia, Isauria, & Lycia, à quibus omnibus & Lampacena, communicatis consiliis, tres ad Liberium legati, Eustathius Sebastenus, Silvanus Tarlensis, & Theophilus Castabalarum Episcopus destinati sunt, quibus mandatum est ut Liberii fidem amplecterentur, & cum Ecclesia Romana communionem inirent, fide Consubstantialis consensu suo confirmata, Romam itaque venerunt Eustathius, Silvanus, & Theophilus, & Lampacena, aliarumque Synodorum, à quibus erant missi, epistolas tradiderunt Liberio, qui cum eis communicare initio renuit, causas se eos suscipere non posse, qui ab Arianis paribus starent, & Nicenam fidem abrogassent. Responderunt legati, se & suos jamdudum ab Arianis castris recessisse, & Anomaeorum haeresim jam pridem damnasse, atque semper confessos esse Filium Patri omnia, nec omnia ab omnia quoad rem differre. Liberio autem ab eis petenti fidei professionem scripto comprehensam, libellum suo & suorum nomine tradiderunt, cui Nicenum Symbolum inferuerant.

In hoc libello dicebant, Consubstantialis vocabulum contra pravam Arij doctrinam pie sancteque additum esse Symbolo Niceno; se cum Episcopis, quorum legatione fungebantur, fidem, hoc Symbolo à Nicenis Patribus conscriptam, tenuisse ac tenere, & usque ad extremum spiritum retenturos esse; se Arij haeresim aliisque omnes haereses huic Symbolo adversantes dampnare; se denique Nicensem formulam, Arimini lectam, & Constantinopoli ab Episcopis, dolo & perjurio circumventis, subscriptam, anathematizare, utporè supradicto Symbolo contrariam.

Legatos tali cautione obligatos libens in communionem suscepit Liberius, dimisitque cum litteris ad Episcopos Omnia. His litteris libellum, à Legatis sibi oblatum, inferuerat. Narrat quæ eorum Legatis Romæ gesta sunt. Gratulatur eis rectam eorum fidem, cuius certa per Legatos accepit indicia. Certiores facit, quod omnes omnino Occidentales, qui Arimini per vim, vel fraudem subscriperant Nicensem formulam, illam anathematizant, Nicenum Symbolum subscripserint, majori, quam antea, Arij doctrinam odio prosequantur, & cum aliis Nicenam fidem profitentibus communionem conjunctissimi sint, &c.

Acceptis Liberii litteris, qui cum Eustathio erant, hoc est, Silvanus, & Theophilus, in Siciliam navigarunt, ibique coram Episcopis in Synodum coactis, Consubstantialis fidem professi, & approbato Niceno Symbolo, ab illis litteras in eandem sententiam scriptas acceperunt, atque ad eos, à quibus missi fuerant, reversi sunt. Eustathius verò cum Elpidio, Romanæ Ecclesiæ Presbytero, quem ei Liberius socium, & Sedis Apostolicæ legatum, unionis promovendæ gratia adjunxit, profectus est in Illyricum ad Valentinianum Imperatorem, contra Sarmatas bellum gerentem, qui ex occasione adventus Eustathii, & Elpidii Legati Apostolici, convocavit Illyricianos Episcopos.

Anno igitur 366. jubente Imperatore, pacis Ecclesiasticæ studiosissimo, Illyriaciani Episcopi Synodum egerunt, in qua omnibus maturè ponderatis Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum esse consubstantiales, definierunt, & contrarium sententibus anathema dixerunt, atque in hanc sententiam litteras scripserunt ad Orientales, communionem suam eis pollicentes, modò idem tenerent, & docerent; cum ea sit fides à Nicenis Patribus comprobata. His Synodi litteris alias suo & Valentis collegæ nomine inscriptas addidit christianissimus Valentinianus ad eisdem Orientales, in quibus trium Personarum consubstantialitatem proferebatur.

His ita gestis, profecti sunt in Orientem Eustathius & Elpidius anno 366, ad finem vergente, & Tyanam venerunt, ubi Synodum agebant Eusebius

Cæsareæ Cappadociæ, Gregorius Nazianzi, cum aliis cum pluribus Episcopis, qui Joviano regnante, Consubstantialis doctrinam retinendam esse decreverant. Ibi cum magno omnium gaudio lectæ sunt Liberii & Occidentalium litteræ, ab Elpidio & Legatis Lampacenis allatæ, aliæque ab iis, qui aderant, scriptæ ad omnes Episcopos, qui in Consubstantialis fidem consenserant. Invitabantur autem, ut anno sequenti ante exitum veris, Tarsum Ciliciæ convenirent, ad inceptam feliciter Orientales inter Occidentales unionem consummandam. Petiit quoque à Thyanensi Synodo Eustathius, ut in sedem suam restitueretur, quod ei liberaliter concessum est ab Episcopis, cum in communionem suam recipientibus, quem antea Sedes Apostolica receperat.

Eudoxius cum Omnia & Omnia Episcoporum consilium rescivisset, ne Synodus ab illis Tarsi ageretur, facile obtinuit à Valente, qui antea cum Fratre Consubstantialis acerrimus defensor exiterat: sed anno 366, victo & occiso Procopio tyranno, in alium planè mutatus est; cum enim tunc bellum contra Gothos pararet, pium iniit baptismi suscipiendi consilium; sed uxoris, mulieris Arianæ, artibus inductus, passus est se baptizari ab Eudoxio hominum nequissimo, qui jure jurando eum obstrinxit ad hoc ut Arianum dogma amplecteretur, in eo tenendo perseveraret, & contrarium sentientes malè mulctaret; & si essent Episcopi, sedibus expelleret. Quæ omnia præstitit Valens reliquo vitæ tempore, Omnia modis omnibus vexando, Episcopos fugando, ut Meletium, Eusebium Samosatenum, Athanasium, &c.

ARTICULUS V.

De generali Concilio Nicææ in Bithynia in causa Arij celebrato.

§. I.

Concilium Nicænum celebratum est anno Christi 325. & Constantini Magni 20.

Rob. Nam in Synodo Chalcedonensi act. 2. dicitur Nicænum Concilium celebratum fuisse Consulatū Paulini & Juliani virorum clarissimorum Consulū, anno post Alexandrum 636. mensis secundum Græcos Desii die 19. qui est decimus tertius Calendarum Juliarum, in Nicæa Metropoli provincie Bithyniæ, Et apud Socratem lib. 1. cap. 13. legitur: Tempus quo Synodus (Nicæna) congregata est, sicut in notationibus temporis ipsi Synodo præfixis invenit, fuit Consulatū Paulini & Juliani, die undecimo Calendarum Junias, anno 636. à regno Alexandri Macedonis, Annus autem Christi 325. in annum Alex. 636. ut probat Petavius lib. 11. de doct. temp. cap. 41. & Consulatū Paulini & Juliani in annum 20. Imperii Constantini, ut colligitur ex Fastis e-mendatioribus, incidit.

Mendum igitur est in Eusebii chronico, ubi dicitur Nicænum Concilium celebratum fuisse anno Christi 324. Constantini Imperii 15. præsertim cum Eusebius ipse Nicænam Synodum actam esse in Vincennalibus Constantini, expressè asserat lib. 3. & 4. de vita Constantini. Utrum autem Synodus inchoata fuerit mense Majo, ut dicit Socrates, an mense Junio, ut dicunt Acta Synodi Chalcedonensis, & utrum Synodi Chalcedonensis Acta ex Socrate corrigenda sint, an verò Socrates corrigendus sit ex Actis Synodi Chalcedonensis, penes lectorem prudentem judicium esto.

§. II.

Concilium Nicænum inchoatum anno Constantini vigesimo, eodem anno absolutum est.

Prob. Nam Eusebius, qui huic Synodo adfuit, de actis ejus loquens lib. 3. de vita Const. sic ait: Quibus ad exitum perductis festum triumphale ad Dei.

Socr. l. 6. c. 12.

S. Basil. epist. 74. ad O. c. d.

Theod. lib. 4. c. 12. i. & c.

Ap. Socr. ibid.

Ap. Socr. ibid.

Socr. ibid.

Euseb. Syn. lib. 1.

Theod. l. 4. c. 20.

Theod. lib. 4. c. 20.

Euseb. Syn.

Ap. Theod.

Euseb. Syn.